

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásról szóló európai uniós keretszabály (2011)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2012/C 8/03)

1. CÉL ÉS ALKALMAZÁSI KÖR

1. Bizonyos általános gazdasági érdekű szolgáltatások esetében ahhoz, hogy olyan elvek mentén és olyan feltételek mellett legyenek nyújthatók, amelyek lehetővé teszik céljaik elérését, a hatóságok pénzügyi támogatására is szükség lehet, ha a szolgáltatás nyújtásából származó bevételek nem fedezik a közszolgáltatási kötelezettségből eredő költségeket.
2. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatából⁽¹⁾ következően a közszolgáltatás ellentételezése – bizonyos feltételek teljesülése esetén – nem minősül az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak⁽²⁾. Az említett feltételek teljesülése esetén a Szerződés 108. cikke nem alkalmazandó.
3. Amennyiben a közszolgáltatás ellentételezése kapcsán e feltételek nem teljesülnek, a Szerződés 107. cikke (1) bekezdésének általános alkalmazási feltételei viszont igen, úgy az ellentételezés állami támogatásnak minősül és a Szerződés 106., 107. és 108. cikkének hatálya alá tartozik.
4. Az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló közleményében⁽³⁾ a Bizottság tisztázta, hogy a közszolgáltatás ellentételezése mely feltételek mellett minősül állami támogatásnak. A Bizottság emellett az Európai Unió működéséről szóló

szerződés 107. és 108. cikkének az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozások számára nyújtott csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági rendeletben⁽⁴⁾ meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a közszolgáltatások kis összegű ellentételezése vélhetően nem befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet és/vagy nem torzítja a versenyt, illetve nem fenyeget a verseny torzításával. Ilyen feltételek mellett az ellentételezésre nem vonatkozik a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése, következésképpen nem tartozik a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdésében előírt bejelentési eljárás hatálya alá.

5. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségének értékelésére a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdése ad jogalapot. Ez kimondja, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott vagy a jövedelemtermelő monopóliumok jellegzetességeivel bíró vállalkozásokat kötik a Szerződések szabályai, különösen a versenyszabályok. A Szerződés 106. cikkének (2) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi a Szerződés szabályaitól való eltérést, amennyiben a versenyszabályok alkalmazása akár jogilag, akár ténylegesen akadályozná a megbízás szerinti sajátos feladatok végrehajtását. Az eltérés csak akkor alkalmazható, ha a kereskedelem fejlődését nem befolyásolja olyan mértékben, amely ellentétes az Unió érdekeivel.
6. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű⁽⁵⁾ szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló 2012/21/EU bizottsági határozat⁽⁶⁾ megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a közszolgáltatás ellentételezésének bizonyos típusait a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a belső piaccal összeegyeztethetőnek kell tekinteni és mentesíteni kell a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdésében foglalt előzetes bejelentési követelmény alól.
7. A jelen közleményben meghatározott elvek csak annyiban alkalmazandók a közszolgáltatás ellentételezésére, amennyiben a 2012/21/EU határozat hatályán kívül eső állami támogatásnak minősül. Az ilyen ellentételezés a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdése szerinti előzetes bejelentési követelmény hatálya alá tartozik. A jelen közlemény azokat a feltételeket ismerteti, amelyek mellett az ilyen állami támogatás a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető

(1) A C-280/00 sz. Altmark Trans GmbH és Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH („Altmark”) ügyben (EBHT 2003., I-7747. o.) és a C-34/01–C-38/01 Enirisorse SpA kontra Ministero delle Finanze egyesített ügyekben (EBHT 2003., I-14243. o.) hozott ítélet.

(2) Az Altmark-ügyben hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a közszolgáltatás ellentételezése négy feltétel együttes teljesülése esetén nem minősül állami támogatásnak. Egyrészt a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségnek kell terhelnie, és e kötelezettségnek egyértelműen meghatározottnak kell lennie. Másrészt az ellentételezés kiszámításának alapjául szolgáló feltételeket tárgyilagos és átlátható módon előzetesen kell megállapítani. Harmadszor, az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása során felmerülő költségek egészben vagy részben való fedezéséhez szükséges mértéket, figyelemmel az érintett bevételekre és a méltányos nyereségre. Végül, amikor egy adott esetben a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásával megbízott vállalkozás kiválasztása nem közbeszerzési eljárás keretében történik, amely lehetővé tenné, hogy azt a jelöltet válasszák, aki a közösségnek legkevesebb költséggel járó szolgáltatást tudja nyújtani, a szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell megállapítani, amelyet egy átlagos, jól vezetett és a szükséges eszközökkel megfelelően felszerelt vállalkozásnál felmerülnének.

(3) Lásd e Hivatalos Lap 23. oldalát.

(4) Lásd e Hivatalos Lap 4. oldalát.

(5) HL L 7., 2012.1.11.

(6) HL L 7., 2012.1.11., 3. o.

a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésével. Ez a közlemény a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabály⁽¹⁾ helyébe lép.

8. A jelen közleményben meghatározott elvek az uniós ágazati jogszabályok szigorúbb, speciális rendelkezéseinek sérelme nélkül a légi és a tengeri közlekedéssel kapcsolatos közszolgáltatás ellentételezésére is alkalmazandók. Nem alkalmazhatók ugyanakkor sem a szárazföldi közlekedési ágazatra, sem az állami támogatás szabályainak a közszolgáltatási műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény⁽²⁾ hatályába tartozó műsorszolgáltatási közszolgáltatásra.
9. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nehéz helyzetben lévő nyújtóinak juttatott támogatások értékelésére a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás⁽³⁾ alapján fog sor kerülni.
10. A jelen közleményben meghatározott elvek alkalmazása nem sértheti az alábbiakat:
- az Unió versenyjogi előírásait (különösen a Szerződés 101. és 102. cikkét);
 - az Unió közbeszerzési jogi előírásait;
 - a tagállamok és a közzállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról, illetve egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló, 2006. november 16-i 2006/111/EK bizottsági iránylevél rendelkezéseit⁽⁴⁾;
 - a Szerződésből vagy az uniós ágazati jogszabályokból eredő további követelményeket.

2. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSNAK MINŐSÜLŐ KÖZSZOLGÁLTATÁSI ELLENTÉTELEZÉS ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGÉRE VONATKOZÓ FELTÉTELEK

2.1. Általános rendelkezések

11. A belső piac jelenlegi fejlődési szakaszában a 2012/21/EU határozat hatályán kívül eső állami támogatás akkor nyilvánítható összeegyeztethetőnek a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésével, ha szükséges az érintett általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásához és a kereskedelem fejlődését nem befolyásolja olyan mértékben, amely ellentétes az Unió érdekeivel. Az egyensúly eléréséhez teljesülniük kell a 2.2–2.10. szakaszban előírt feltételeknek.

⁽¹⁾ HL C 297., 2005.11.29., 4. o.

⁽²⁾ HL C 257., 2009.10.27., 1. o.

⁽³⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

⁽⁴⁾ HL L 318., 2006.11.17., 17. o.

2.2. A Szerződés 106. cikkében említett valódi általános gazdasági érdekű szolgáltatás

12. A támogatás csak a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésében említett valódi és pontosan meghatározott általános gazdasági érdekű szolgáltatás kapcsán nyújtható.
13. Az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló közleményében a Bizottság iránymutatást adott az általános gazdasági érdekű szolgáltatás meghatározására vonatkozó követelményekről. Ennek egyik fő eleme, hogy a tagállamok nem írhatnak elő meghatározott közszolgáltatási kötelezettséget olyan szolgáltatásokkal kapcsolatosan, amelyeket rendes piaci körülmények között működő vállalkozások már nyújtanak, vagy azok által kielégítően nyújthatók a közérdek állam által meghatározott feltételei – például ár, objektív minőségi jellemzők, a szolgáltatás folytonossága és a szolgáltatáshoz való hozzáférés – mellett. Ami azt a kérdést illeti, hogy a piac képes-e valamely szolgáltatás nyújtására, a Bizottság értékelése – kivéve ha az uniós jog szigorúbb követelményt ír elő – annak ellenőrzésére korlátozódik, hogy a tagállam meghatározása tartalmaz-e nyilvánvaló hibát.

14. A jelen közleményben meghatározott elvek alkalmazási köre kapcsán a tagállamoknak be kell mutatniuk, hogy a felhasználók és a szolgáltatók érdekeinek figyelembevétele érdekében nyilvános konzultáció vagy más alkalmas eszköz segítségével kellően mérlegelték közszolgáltatás iránti igényeiket. Ez az előírás nem alkalmazandó, amennyiben nyilvánvaló, hogy egy újabb konzultáció nem eredményez jelentős hozzáadott értéket egy nemrégiben végzett konzultációhoz képest.

2.3. A közszolgáltatási kötelezettségeket és az ellentételezés kiszámításának módszereit meghatározó megbízási aktus szükségessége

15. Az érintett vállalkozást egy vagy több aktussal megbízzák az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával; e megbízási aktus vagy aktusok formáját minden egyes tagállam maga határozhatja meg. A „tagállam” kifejezés a központi, regionális és helyi hatóságokat foglalja magában.
16. A megbízási aktusnak többek között a következőket kell tartalmaznia:

- a közszolgáltatási kötelezettségek tartalma és időtartama;
- a vállalkozás és adott esetben az érintett terület;
- a támogatást nyújtó hatóság által a vállalkozásnak adott kizárólagos vagy speciális jogok jellege;
- az ellentételezési mechanizmus leírása és az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paraméterei; valamint

e) a túlkompensáció elkerülésére és visszafizettetésére hozott intézkedések.

2.4. A megbízás időtartama

17. A megbízási időtartam hosszát objektív kritériumokkal, például a nem átruházható befektetett eszközök amortizációjával kell alátámasztani. A megbízás időtartama elvileg nem haladhatja meg az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásához szükséges legfontosabb eszközök leírásához szükséges időt.

2.5. A 2006/111/EK irányelvnek való megfelelés

18. A Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a támogatás csak akkor tekinthető a belső piaccal összeegyeztethetőnek, ha a vállalkozás szükséges esetben megfelel a 2006/111/EK irányelvnek⁽¹⁾. A szóban forgó irányelvnek nem megfelelő támogatás vélhetően olyan mértékben befolyásolja a kereskedelem fejlődését, amely a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdése szerint ellentétes az Unió érdekeivel.

2.6. Az uniós közbeszerzési szabályoknak való megfelelés

19. A Szerződés 106. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben a támogatás csak akkor tekinthető a belső piaccal összeegyeztethetőnek, ha a felelős hatóság az adott vállalkozás szolgáltatásnyújtással való megbízásakor megfelel a vonatkozó uniós közbeszerzési szabályoknak, vagy arra kötelezettséget vállal. Ideértendők a közvetlenül a Szerződésből és adott esetben a másodlagos uniós jogból eredő, átláthatósággal, egyenlő bánásmóddal és megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos vonatkozó követelmények is. A szóban forgó szabályoknak és követelményeknek nem megfelelő támogatás vélhetően olyan mértékben befolyásolja a kereskedelem fejlődését, amely a Szerződés 106. cikkének (2) bekezdése szerint ellentétes az Unió érdekeivel.

2.7. A megkülönböztetés tilalma

20. Amennyiben a hatóság egy általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtását egyszerre több vállalkozásnak is odaítéli, úgy az ellentételezés összegét minden egyes vállalkozásra vonatkozóan ugyanazon módszerrel kell kiszámítani.

2.8. Az ellentételezés összege

21. Az ellentételezés összege nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése során felmerülő nettó költség⁽²⁾ – és ezzel együtt az ésszerű nyereség – fedezéséhez szükséges összeget.

⁽¹⁾ A tagállamok és a közvállalkozások közötti pénzügyi kapcsolatok átláthatóságáról, illetve egyes vállalkozások pénzügyi átláthatóságáról szóló 2006/111/EK irányelv.

⁽²⁾ Ebben az összefüggésben a nettó költség a 25. pontban meghatározott nettó költséget jelenti, vagy ha a nettó elkerülhető költség módszere nem alkalmazható, akkor a költségek és a bevételek különbözetét.

22. Az ellentételezés összege megállapítható a várható költségek és bevételek alapján, a ténylegesen felmerült költségek és bevételek alapján, vagy a két módszer kombinációjával, attól függően, hogy a tagállam a 40. és 41. ponttal összefüggésben mely hatékonysági ösztönzőket kívánja alkalmazni már a kezdetektől.

23. Amennyiben az ellentételezés részben vagy egészében a várható költségeken és bevételeken alapul, úgy ezeket a megbízási aktusban meg kell határozni, mégpedig azon gazdasági környezet hiteles és megfigyelhető paramétereinek alapján, amelyben az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtják. Ezekhez adott esetben igénybe kell venni az ágazati felügyelő hatóság vagy a vállalkozástól független egyéb jogalanyok szakértelmét. A tagállamoknak meg kell adniuk, hogy várakozásaikat mely forrásokra alapozták⁽³⁾. A költségbecslésnek be kell mutatnia, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtója várhatóan mekkora hatékonyságnövekményt fog elérni a megbízás időtartama alatt.

A közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges nettó költség

24. A közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges vagy várhatóan szükséges nettó költséget a nettó elkerülhető költség módszerét alkalmazva kell kiszámítani, ahol ezt uniós vagy nemzeti jogszabály írja elő és ahol erre lehetőség van.

A nettó elkerülhető költség módszere

25. A nettó elkerülhető költség módszere szerint a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges, vagy várhatóan szükséges nettó költség a szolgáltató közszolgáltatási kötelezettség melletti nettó működési költsége és ugyanazon szolgáltató ilyen kötelezettség nélküli nettó működési költsége vagy nyeresége közötti különbség. Kellő figyelmet kell szentelni azon költségek, illetve bevételek pontos felmérésének, amelyeket a szolgáltató a közszolgáltatási kötelezettség nélkül várhatóan el fog kerülni, illetve várhatóan nem fog realizálni. A nettó költség számításával az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtójának adott előnyöket, közöttük az immateriális előnyöket kell lehetőség szerint értékelni.

26. A nettó elkerülhető költség módszerének alkalmazásáról részletesebb iránymutatást ad az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló, 2002. március 7-i 2002/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽⁴⁾ IV. melléklete és a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére és a

⁽³⁾ Nyilvános adatbázisok, az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtójának múltbeli költségadatai, a versenytársak költségadatai, üzleti tervek, iparági jelentések stb.

⁽⁴⁾ HL L 108., 2002.4.24., 51. o.

szolgáltatás minőségének javítására vonatkozó közös szabályokról szóló, 1997. december 15-i európai parlamenti és tanácsi irányelv 97/67/EK irányelv⁽¹⁾ I. melléklete.

27. A Bizottság szerint a közszolgáltatási kötelezettség költsége legpontosabban a nettó elkerülhető költség módszerével határozható meg, de előfordulhat, hogy bizonyos esetekben e módszer alkalmazása nem lehetséges vagy célszerű. Ilyen esetekben, kellő indokolással alátámasztva, a Bizottság a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges nettó költség kiszámításához más módszereket is elfogadhat, például a költségallokáción alapuló módszert.

A költségallokáción alapuló módszer

28. A költségallokációs módszer szerint a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges nettó költség a kijelölt szolgáltató közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos – a megbízási aktusnak megfelelően meghatározott és becsült – költségeinek és bevételeinek különbsége.
29. A figyelembe veendő költségek az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásához szükséges költségek.

30. Amennyiben a szóban forgó vállalkozás tevékenységei az általános gazdasági érdekű szolgáltatásra korlátozódnak, minden költségét figyelembe lehet venni.
31. Amennyiben a vállalkozás az általános gazdasági érdekű szolgáltatáson kívül eső tevékenységeket is folytat, a figyelembe veendő költségek magukban foglalhatják a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges valamennyi közvetlen költségeket, továbbá az általános gazdasági érdekű szolgáltatások és az egyéb tevékenységek közös közvetett költségeinek arányos részét. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokon kívül eső tevékenységek költségeinek magukban kell foglalniuk a vonatkozó közvetlen költségeket és a közös költségek arányos részét. A közös költségek arányos részének meghatározásához a források felhasználását illetően referenciaértéknek tekinthetők – ha rendelkezésre állnak – a piaci árak⁽²⁾. A piaci árak

hiányában a közös költségek arányos részét a vállalkozás által az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén kívül végzett tevékenységek révén várhatóan elért ésszerű nyereség⁽³⁾ szintjére hivatkozva vagy adott esetben egyéb, megfelelőbb módszerek útján állapítják meg.

Bevétel

32. A figyelembe veendő bevételeknek mindenképp magukban kell foglalniuk az általános gazdasági érdekű szolgáltatásból származó – a megbízási aktusnak megfelelően meghatározott – bevételeket, valamint a 45. pontnak megfelelően a kizárólagos vagy speciális jogokból keletkező többletnyereségeket, még akkor is, ha más tevékenységekhez kötődnek, függetlenül attól, hogy e többletnyereségek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősülnek-e.

Ésszerű nyereség

33. Ésszerű nyereség alatt azon tőke megtérülési ráta⁽⁴⁾ értendő, amely mellett egy átlagos vállalkozás a kockázat szintjének figyelembevételével a szolgáltatás nyújtása mellett döntene a megbízási teljes időtartamát tekintve. A kockázat szintje az érintett ágazattól, a szolgáltatás típusától és az ellentételezési mechanizmus jellemzőitől függ.
34. Az ésszerű nyereség megállapításához kellő indokolással alátámasztva a tőke megtérülési rátától eltérő nyereségmutatók – így többek között a megbízási időtartam alatti átlagos tőkearányos jövedelmezőség⁽⁵⁾, a befektetett tőke jövedelmezősége, az eszközarányos jövedelmezőség vagy az értékesítési jövedelmezőség – is alkalmazhatók.

35. A tagállamnak a választott mutatótól függetlenül bizonyítékot kell szolgáltatnia a Bizottságnak arról – például versenyfeltételek között odaítélt hasonló típusú szerződések esetében elért nyereségre való hivatkozással –, hogy a tervezett nyereség nem haladja meg azt a mértéket, amely mellett egy átlagos vállalkozás a szolgáltatás nyújtása mellett döntene.

⁽¹⁾ HL L 15., 1998.1.21., 14. o.

⁽²⁾ A C-83/01. P., C-93/01. P. és C-94/01. P. sz. Chronopost SA egyesített ügyekben (EBHT 2003., I-6993. o.) a Bíróság „rendes piaci körülményekre” hivatkozott: „E körülmények között, mivel egyáltalán nincs lehetőség összehasonlítani a La Poste helyzetét egy olyan magánvállalkozás-csoport helyzetével, amely nem valamely monopólium tárgyát képező ágazatban működik, a »rendes piaci körülményeket«, amelyek szükségszerűen feltételezettek, objektív, ellenőrizhető és rendelkezésre álló tényekre való utalással kell értékelni.”

⁽³⁾ Az ésszerű nyereséget előzetesen kell értékelni (a tervezett és nem a realizált nyereség alapján), hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén kívül végzett tevékenységek működtetésénél a vállalkozás továbbra is ösztönözve legyen a hatékonyság növelésére.

⁽⁴⁾ A tőke megtérülési ráta (rate of return on capital) itt az a belső megtérülési ráta (IRR), amelyet a társaság a befektetett tőkén a projekt időtartama alatt realizál, vagyis a szerződésből származó cash flow-kból számított belső megtérülési ráta.

⁽⁵⁾ A tőkearányos jövedelmezőség (ROE) számviteli mutatószámát minden év vonatkozásában az adott évi kamatfizetés és adózás előtti eredmény (EBIT) és a saját tőke arányaként kell meghatározni. Az éves átlagmegtérülést a megbízási teljes időtartamára kell kiszámítani, aminek során – alkalmasságtól függően – diszkonttényezőként vagy a vállalkozás tőkeköltségét vagy a referenciárátáról szóló irányadók közlemény szerinti rátát kell figyelembe venni.

36. Amennyiben a releváns swapkamatláb⁽¹⁾ nem meghaladó tőkemegtérülési rátát 100 bázispontos felárral⁽²⁾ növeljük, úgy minden körülmények között ésszerűnek tekinthető nyereségrátát kapunk. A releváns swapkamatláb az a swapkamatláb, amelynek lejáratá és pénzneme megfelel a megbízási aktusban meghatározott időtartamnak és pénznemnek.

37. Ha az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtása lényeges üzleti vagy szerződéses kockázattal jár, például azért, mert az ellentételezés a várható nettó költségeket és a méltányos nyereséget fedező rögzített átalányösszegekből áll és a vállalkozás versenykörnyezetben működik, akkor az ésszerű nyereség nem haladhatja meg a kockázat szintjével arányos tőkemegtérülési rátát. E rátát lehetőség szerint versenyfeltételek között létrejött hasonló típusú közszolgáltatási szerződések (például közbeszerzési eljárással odaítélt szerződések) esetében elért tőkemegtérülési rátára való hivatkozással kell meghatározni. Ha a módszer alkalmazása nem lehetséges, akkor kellő indokolással más módszerek is alkalmazhatók a tőkemegtérülési ráta megállapítására⁽³⁾.

38. Ha az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtása nem jár lényeges üzleti vagy szerződéses kockázattal, például azért, mert az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásából adódó nettó költséget utólag lényegében teljesen ellentételezik, akkor az ésszerű nyereség nem haladhatja meg a 36. pontban meghatározott szintet. Ilyen ellentételezési mechanizmus nem ad hatékonysági ösztönzőket a közszolgáltatónak. Alkalmazása ezért csak olyan esetekre korlátozódhat, amikor a tagállam bizonyítani tudja, hogy a termelési hatékonyság figyelembevétele nem lehetséges vagy célszerű, és hogy a hatékonyság növelésére ösztönző szerződési struktúrával rendelkezik.

Hatékonysági ösztönzők

39. Az ellentételezés módszerének kidolgozásakor a tagállamoknak ösztönzőkkel kell előmozdítaniuk az általános gazdasági érdekű szolgáltatások hatékony, magas színvonalú nyújtását, kivéve ha kellően indokolni tudják, hogy ez nem lehetséges vagy célszerű.

40. A hatékonysági ösztönzőket az egyes esetek vagy ágazatok sajátosságainak legmegfelelőbb figyelembevétele érdekében különböző módokon is ki lehet dolgozni. A tagállamok

előre megállapíthatnak például egy olyan rögzített ellentételezési szintet, amely előzetesen magában foglalja mindazokat a hatékonysági növekményeket, amelyeket a vállalkozás a megbízási aktus időtartama alatt várhatóan realizálni képes.

41. A megbízási aktusban azonban megállapíthatnak termelési hatékonysághoz kötődő célszámokat is, és az ellentételezés szintjét ezek eléréséhez köthetik. Amennyiben a vállalkozás nem éri el a kitűzött célokat, úgy az ellentételezés a megbízási aktusban meghatározott módszernek megfelelően csökken. Fordított esetben, ha a vállalkozás túlteljesíti a kitűzött célokat, akkor az ellentételezés a megbízási aktusban meghatározott módszernek megfelelően nő. A termelési hatékonyság növeléséhez kötődő jutalmakat olyan szinten kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye a növekmények arányos felosztását a vállalkozás és a tagállam és/vagy a felhasználók között.

42. A hatékonyságnövelés ösztönzésére szolgáló mechanizmusoknak a megbízási aktusban meghatározott objektív és mérhető kritériumokon kell alapulniuk és átlátható – az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtójától független jogalany által elvégzett – utólagos értékelésen kell átesniük.

43. A hatékonyságnövelést az uniós jogszabályokban megállapított előírások betartásával, a nyújtott szolgáltatás színvonalának sérelme nélkül kell megvalósítani.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén kívül eső tevékenységeket végző vagy több általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra vonatkozó rendelkezések

44. Ha egy vállalkozás az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén belül és kívül is végez tevékenységeket, akkor az általános gazdasági érdekű szolgáltatás költségeit és bevételeit a többi szolgáltatásétól elkülönítve kell kimutatnia belső számláiban a 31. pontban előírt elvekkel összhangban. Amennyiben egy vállalkozás több általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtására kap megbízást és az odaítélő hatóság vagy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások köre eltér, úgy a vállalkozás belső számláinak minden egyes általános gazdasági érdekű szolgáltatás szintjén lehetővé kell tenniük a túlkompenzáció ellenőrzését.

45. Ha a szóban forgó vállalkozás a támogatás tárgyát képező általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén kívül eső tevékenységekhez kötődően speciális vagy kizárólagos jogokkal rendelkezik, amelyekből az ésszerű nyereséget meghaladó nyereségre tesz szert, vagy ha más állami kedvezményekben is részesül, akkor – a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése alapján történő besorolásuktól függetlenül – ezeket is figyelembe kell venni és hozzá kell adni a vállalkozás bevételeihez. A kizárólagos vagy speciális jogok alapján végzett tevékenységek kapcsán elért ésszerű nyereséget a szóban forgó vállalkozást érő kockázat vagy kockázatmentesség fényében előzetesen kell értékelni. Az

⁽¹⁾ A swapkamatláb a bankközi kamatláb (IBOR) hosszú lejáratú megfelelője. A pénzügyi piacokon irányadó kamatlábként használják a hitelkamatok megállapításához.

⁽²⁾ A 100 bázispontos felár többek között azon likviditási kockázat ellentételezésére szolgál, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtójának a szolgáltatási szerződésbe fektetett tőkéje a megbízási aktus időtartama alatt le van kötve, e tőkét pedig nem lehet olyan gyorsan és olcsón készpénzzé tenni, mint más, széles körben tartott, likvid, kockázatmentes eszközöket.

⁽³⁾ A szóban forgó tevékenység kapcsán a megtérülést összehasonlítva például a vállalkozás súlyozott átlagos tőkeköltségével (weighted average cost of capital) vagy az ágazat utóbbi évekre vonatkozó átlagos tőkearányos jövedelmezőségével, azt is mérlegelve, hogy a múltbéli adatok alkalmasak-e a jövő előrevetítéséhez.

értékelésnek figyelembe kell vennie a tagállam által a kérdéses szolgáltatások nyújtásával kapcsolatosan bevezetett hatékonysági ösztönzőket.

46. A tagállam határozhat úgy, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körén kívül eső egyéb tevékenységekből – különösen az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúrán alapuló egyéb tevékenységekből – származó többletnyereségeket teljesen vagy részben az általános gazdasági érdekű szolgáltatások finanszírozására kell fordítani.

Túlkompenzáció

47. Túlkompenzáció alatt az olyan ellentételezés értendő, amelyben a vállalkozás a 21. pontban meghatározott támogatási összegben túl részesül a szerződés teljes időtartama alatt. A 39–42. pontban említettek szerint a vállalkozás a vártnál magasabb hatékonyságnövekményekből származó többletet az ésszerű nyereség többleteként a megbízási aktusban előírtak alapján megtarthatja ⁽¹⁾.

48. Mivel a túlkompenzáció nem szükséges az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásához, összegegyeztetetlen állami támogatásnak minősül.

49. A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásáért adott ellentételezés megfeleljen az e közleményben megállapított követelményeknek és különösen arról, hogy a vállalkozások nem részesülnek az ezen szakaszban meghatározott összeget meghaladó ellentételezésben. A Bizottság kérésére erről bizonyítékot kell tudniuk szolgáltatni. A tagállamoknak a megbízás lejáratakor és legalább 3 éves időközönként rendszeresen ellenőrzéseket kell végrehajtaniuk vagy gondoskodniuk kell azok végrehajtásáról. A kihirdetett közbeszerzési eljárástól eltérő módon nyújtott támogatások ⁽²⁾ esetében az ellenőrzéseket rendszerint legalább 2 évente el kell végezni.

50. Amennyiben a tagállam eleve megállapított egy olyan rögzített ellentételezési szintet, amely megfelelően előre jelzi és magában foglalja mindazokat a hatékonysági növekményeket, amelyeket a közszolgáltató a megbízás időtartama alatt a költségek és a bevételek megfelelő allokációja és az e szakaszban említett ésszerű feltételezések alapján várhatóan realizálni képes, úgy a túlkompenzációs ellenőrzésnek elvileg annak vizsgálatára kell szorítkoznia, hogy a szolgáltató számára a megbízási aktus alapján járó nyereségszint előzetesen is ésszerűnek minősíthető-e.

⁽¹⁾ Hasonlóképpen, a hatékonyságnövekmények vártnál rosszabb alakulása miatti veszteségeket részben a vállalkozásnak kell viselnie, ha ezt a megbízási aktus előírja.

⁽²⁾ Például házon belüli szerződések, versenyeztetés nélkül átadott koncessziók, hirdetmény közzététele nélküli közbeszerzési eljárások keretében nyújtott támogatás esetében.

2.9. Esetleges további követelmények ahhoz, hogy az ellentételezés ne befolyásolja olyan mértékben a kereskedelem fejlődését, amely ellentétes az Unió érdekeivel

51. A 2.1–2.8. szakaszában meghatározott követelmények rendszerint elégségesek annak biztosításához, hogy a támogatás ne torzítsa a versenyt oly módon, amely ellentétes az Unió érdekeivel.

52. Kivételes körülmények között előfordulhat azonban, hogy a belső piacon kezeletlenek maradnak bizonyos komoly versenytorzulások, valamint hogy a támogatás az Unió érdekével ellentétes mértékben befolyásolhatja a kereskedelmet.

53. A Bizottság ilyen esetben megvizsgálja, hogy e torzulások mérsékelhető-e a tagállamok számára előírandó feltételek vagy kötelezettségek révén.

54. Az Unió érdekeivel ellentétes komoly versenytorzulás kizárólag kivételes körülmények között következhet be. A Bizottság azon versenytorzulásokra fogja korlátozni figyelmét, amelyek esetében a támogatás jelentős kedvezőtlen hatást gyakorol más tagállamokra és a belső piac működésére, például azért, mert fontos gazdasági ágazatokban megvonja a vállalkozásoktól azt a lehetőséget, hogy üzemméretük elérje a hatékony üzemeltetéshez szükséges mértéket.

55. Ilyen jellegű korlátozások akkor állhatnak elő, ha például a megbízás időtartama nem támasztható alá objektív kritériumokkal (például a nem átruházható befektetett eszközök amortizációjával), vagy a megbízás több feladatot fog össze (amelyeket a szolgáltatásnyújtás hatékonyságának és eredményességének veszélyeztetése nélkül több különálló megbízásra is fel lehetne osztani). Ilyen esetben a Bizottság megvizsgálná, hogy ugyanazon közszolgáltatás kevésbé versenytorzító módon ugyanolyan jól nyújtható-e, például az időtartamot vagy az alkalmazási kört illetően megfelelőbben behatárolt megbízás vagy különálló megbízások révén.

56. Mélyrehatóbb értékelést igényelhet az az eset is, amikor egy tagállam versenyeztetési eljárás nélkül bíz meg egy közszolgáltatót általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának feladatával egy olyan nem védett piacon, amelyen az általános gazdasági érdekű szolgáltatások hiányában már most is vagy várhatóan a közeljövőben nyújtanak nagyon hasonló szolgáltatásokat. A kereskedelem fejlődésére gyakorolt kedvezőtlen hatások még hangsúlyosabbak lehetnek, ha az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat a tényleges vagy lehetséges szolgáltatók költségeinél alacsonyabb díjon kínálják és ezzel lezárják a piacot. A Bizottság – teljes mértékben tiszteletben tartva, hogy a tagállamok jelentős mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek az általános

gazdasági érdekű szolgáltatás meghatározását illetően – módosításokat kérhet például a támogatás odaítélését illetően, amennyiben ésszerűen levezethető, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás a felhasználó szempontjából azonos feltételek mellett kevésbé torzító módon és az állam számára alacsonyabb költséggel is nyújtható.

3. JELENTÉSTÉTEL ÉS ÉRTÉKELÉS

57. Alaposabb ellenőrzés indokolt akkor is, ha a szolgáltatási kötelezettséggel való megbízás olyan speciális vagy kizárólagos jogokkal párosul, amelyek a belső piaci versenyt az Unió érdekével ellentétes mértékben súlyosan korlátozzák. Míg az ilyen esetek értékelésekor elsődlegesen továbbra is a Szerződés 106. cikkének (1) bekezdése az irányadó, az állami támogatás nem tekintethető összeegyeztethetőnek, ha a kizárólagos jog olyan előnyöket biztosít, amelyeket az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nettó költségeinek kiszámítására szolgáló, 2.8. szakaszban leírt módszer alapján nem lehet kellőképpen értékelni, számszerűsíteni vagy értelmezni.
58. A Bizottság ügyelni fog azon helyzetekre is, ahol a vállalkozás a támogatással egyszeri infrastruktúra létrehozását vagy használatát képes finanszírozni, és amely alkalmas az általános gazdasági érdekű szolgáltatás piacának vagy az érintett kapcsolódó piacoknak a lezárására. Ilyen esetben helyénvaló lehet előírni, hogy a versenytársaknak megfelelő feltételek mellett tisztességes és megkülönböztetéstől mentes hozzáférést kell biztosítani az infrastruktúrához.
59. Ha a versenytorzulás oka, hogy a megbízás akadályozza a belső piac megfelelő működésének védelmére hivatott uniós jogszabályok hatékony végrehajtását vagy érvényesítését, a Bizottság megvizsgálja, hogy a közszolgáltatás ugyanolyan jól nyújtható-e kevésbé torzító módon, például az uniós ágazati jogszabályok maradéktalan végrehajtása révén.

2.10. Átláthatóság

60. A jelen közlemény hatályába tartozó általános gazdasági érdekű szolgáltatások tekintetében a tagállamoknak közzé kell tenniük az alábbi információkat az interneten vagy egyéb megfelelő módon:
- a) a 14. pontban említett nyilvános konzultáció vagy más alkalmas eszköz eredménye;
 - b) a közszolgáltatási kötelezettségek tartalma és időtartama;
 - c) a vállalkozás és adott esetben az érintett terület;
 - d) a vállalkozásnak nyújtott támogatás éves összesítésben.

2.11. A 2012/21/EU határozat 2. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeket teljesítő támogatás

61. A 2012/21/EU határozat 2. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeket teljesítő támogatásokra nem vonatkoznak a 14., 19., 20., 24., 39., 51–59. pontban és a 60. pont a) alpontjában meghatározott elvek.

62. A tagállamok két évente jelentést tesznek a Bizottság felé az e közleménynek való megfelelésről. A jelentésben áttekintést adnak e közleménynek a szolgáltatásnyújtók különböző szektoraira való alkalmazásáról. Az áttekintés a következőket tartalmazza:

- a) leírás a közleményben meghatározott elveknek az alkalmazási körbe tartozó szolgáltatásokra – közöttük a házon belüli tevékenységekre – való alkalmazásáról;
- b) a közlemény alkalmazási körébe tartozó vállalkozásoknak nyújtott támogatás teljes összege, lebontva a kedvezményezett gazdasági ágazata szerint;
- c) információ arról, hogy a közleményben meghatározott elvek alkalmazása valamely meghatározott szolgáltatás tekintetében okozott-e nehézségeket vagy járt-e harmadik felek panaszával; valamint
- d) egyéb információk a közleményben meghatározott elvek alkalmazásával kapcsolatban, a Bizottság előírása szerint, amelyek meghatározására a jelentéstételi határidő előtt kellő idővel sor fog kerülni.

Az első jelentést 2014. június 30-ig kell benyújtani.

63. Ezen túlmenően az EK-Szerződés 93. cikkének (jelenleg a Szerződés 108. cikkének) alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ és az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendelet⁽²⁾ követelményei szerint a tagállamok a Bizottság felé éves jelentést tesznek a jelen közlemény alapján hozott bizottsági határozat értelmében nyújtott támogatásokról.

64. A jelentéseket a Bizottság internetes oldalán teszik közzé.

65. A Bizottság szándékai szerint 2017. január 31-ig elvégzi a közlemény felülvizsgálatát.

4. A BIZOTTSÁGI HATÁROZATOKHOZ CSATOLT FELTÉTELEK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

66. A 659/1999/EK rendelet 7. cikkének (4) bekezdése szerint a Bizottság pozitív határozatában olyan feltételeket határozhat meg, amelyek teljesítése esetén egy támogatás a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető, és olyan

⁽¹⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

⁽²⁾ HL L 140., 2004.4.30., 1. o.

kötelezettségeket állapíthat meg, amelyek biztosítják a határozat betartásának ellenőrzését. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások területén mindenekelőtt azért adódhat szükség feltételekre és kötelezettségekre, hogy az egyes vállalkozásoknak odaítélt támogatás ne vezethessen a belső piaci verseny és kereskedelem torzulásához. Ezzel összefüggésben – az egyes általános gazdasági érdekű szolgáltatások konkrét helyzetének fényében – időszakos jelentések vagy egyéb kötelezettségek előírására lehet szükség.

5. ALKALMAZÁS

67. A Bizottság a jelen közlemény rendelkezéseit 2012. január 31-étől alkalmazza.
68. A Bizottság minden számára bejelentett támogatási projektre alkalmazni fogja az e közleményben meghatározott elveket, és e projektekről a fenti elvek értelmében hoz határozatot, még akkor is, ha a projektek bejelentése 2012. január 31-e előtt történt.
69. A Bizottság minden olyan jogellenes támogatásra alkalmazza majd az e közleményben meghatározott elveket,

amelyek esetében 2012. január 31-ét követően hoz határozatot, még akkor is, ha a támogatás nyújtása ezen időpont előtt történt. Ha azonban a támogatást 2012. január 31-e előtt nyújtották, akkor a 14., 19., 20., 24., 39. és 60. pontban meghatározott elvek nem alkalmazandók.

6. MEGFELELŐ INTÉZKEDÉSEK

70. A Szerződés 108. cikkének (1) bekezdése értelmében vett megfelelő intézkedésként a Bizottság azt javasolja, hogy a tagállamok 2013. január 31-ig tegyék közzé a közszolgáltatás ellentételezésével kapcsolatos, e közleménnyel összehangolandó meglévő támogatási programok listáját, valamint hogy az említett támogatási programokat 2014. január 31-ig hangolják össze a közleménnyel.
71. A tagállamok 2012. február 29-ig megerősítik a Bizottságnak, hogy egyetértenek a megfelelő intézkedésekre irányuló javaslattal. A válasz elmaradását a Bizottság úgy értelmezi, hogy az érintett tagállam nem ért egyet a javaslattal.